

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

БАРТОШ ОЛЕНА ПАВЛІВНА

**ПРОФЕСІЙНЕ ДІЛОВЕ ІНШОМОВНЕ СПІЛКУВАННЯ
(АНГЛІЙСЬКА МОВА)
для спеціальності 8.231 «Соціальна робота»**

Методичні рекомендації до курсу

Ужгород 2021

УДК 811.111'271(076):364
Б-26

Бартош О.П. Професійне ділове іншомовне спілкування (англійська мова) для спеціальності 8.231 «Соціальна робота»: методичні рекомендації до курсу. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 30 с.

Методичні рекомендації містять програму дисципліни, плани практичних занять, питання для самостійної та індивідуальної роботи студентів, тестові питання для контролю знань та список рекомендованої літератури. Призначено для студентів освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальністю «Соціальна робота».

Автор:

Бартош О.П., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «УжНУ»

Рецензенти:

Стойка О.Я., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «УжНУ»

Гарапко В.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології та методики викладання іноземних мов, Мукачівський державний університет

*Рекомендовано до друку
засіданням кафедри соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол № 1 від 31.08.2021 р.)
методичною комісією факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №1 від 01.09.2021 р.)*

З М І С Т

Вступ	4
Опис навчальної дисципліни	5
Мета та завдання навчальної дисципліни	5
Структура навчальної дисципліни	7
Програма навчальної дисципліни	8
Методи навчання	11
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання	12
Самостійна робота студентів	14
Індивідуальна робота студента	20
Орієнтовні завдання для підсумкового контролю знань студентів	23
Рекомендована література	29

ВСТУП

Україна як нова незалежна держава здійснює важливі заходи, щоб увійти в світову спільноту. Економічні та політичні реформи спричинили як інтернаціоналізацію університетів, так і зростання мобільності викладачів і студентів. Суспільство потребує все більше фахівців, які можуть працювати на міжнародному рівні. У цьому контексті значення іншомовного спілкування набуло надзвичайної ваги.

Предметом навчальної дисципліни є лексична система англійської мови і фахова термінологічна система, граматичні структури, комунікативні одиниці з іншомовного спілкування та наукової тематики.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Професійне ділове іншомовне спілкування (англійська мова)» є логічним продовженням базового курсу «Іноземна (англійська) мова» та «Професійне ділове іншомовне спілкування (англійська мова)» освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю «Соціальна робота», ставить за мету більш конкретні цілі та завдання.

Програмні результати навчання: грамотно висловлюватися в усній та писемній формі, використовувати мову професійного спілкування; застосовувати іноземну мову в процесі комунікації, мовленнєві навички та норми відповідної мовної культури, використовувати іноземну мову у професійному спілкуванні на високому рівні, знати та розуміти наукову термінологію зі спеціальності.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 40 самостійної роботи студента – 140	1-й, 2-й	1-й
	Лекції:	
	–	–
	Практичні (семінарські):	
	40 год.	12 год.
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	–	–
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	140 год.	168 год.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Професійне ділове іншомовне спілкування» (англійська мова) є: подальше вдосконалення володіння англійською мовою для спеціальних цілей як засобу спілкування в усній (аудіювання та говоріння) і письмовий (читання та письмо) формі; опанування такого рівня знань, навичок і вмінь, який забезпечуватиме необхідну для фахівця комунікативну спроможність у сферах професійного та ділового спілкування.

Слід враховувати, що дана навчальна дисципліна є завершальною в системі навчання англійської мови на бакалавраті, тому має свої особливості як змістовні, так і організаційні. Мовний матеріал, що вивчається відрізняється складністю та оригінальністю. Автентичність забезпечується використанням здебільшого оригінальних джерел. Повторення та систематизація, зокрема граматичного матеріалу, проходить на іншому (вищому) рівні і на новому мовному і мовленнєвому матеріалі.

В основу курсу покладено принципи системності, комунікативної та професійної спрямованості навчання, інтерактивності та мовленнєво-розумової активності.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Професійне ділове іншомовне спілкування (англійська мова)» є:

- розвивати вміння та навички з усіх аспектів іноземної мови: лексики, граматики, усного мовлення, читання;
- вчити майбутнього фахівця вільно орієнтуватися в сучасному інформаційному потоці з метою удосконалення іншомовних умінь і навичок;
- вчити орфографічно і пунктуаційно правильному письму як одному із засобів комунікації в сфері ділової діяльності, ділової кореспонденції зокрема;
- удосконалювати комунікативні уміння й навички володіння іноземною мовою при спілкуванні на професійні теми;
- розвивати уміння адекватно поводитися в різноманітних життєвих ситуаціях професійного ділового іншомовного спілкування;
- готувати майбутнього фахівця до наукової діяльності, продовження освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- лексику іншомовного професійного мовлення;
- орфографічно і пунктуаційно правильне письмо як один із засобів іншомовної комунікації;
- граматичні конструкції, необхідні для побудови відповідних висловлювань;
- соціальні аспекти використання іноземної мови (особливості привітань, звертань, народної мудрості, ідіоматичних виразів).

вміти:

- читати та розуміти оригінальні тексти за професійною та діловою тематикою;
- висловлюватися на теми, пов'язані з майбутньою спеціальністю, аргументуючи свою точку зору та наводячи приклади «за» і «проти»;
- складати іноземною мовою анотацію, конспект, план чи тези до прочитаного, викласти на письмі зміст прочитаного чи почутого, написати повідомлення, доповідь, окремі аспекти дослідження тощо;
- написати і правильно оформити приватний чи діловий лист, інші види ділової іншомовної документації;
- вести бесіду-діалог проблемного характеру відповідно до програмної тематики;
- робити самостійні усні монологічні повідомлення іноземною мовою за тематикою курсу;
- здійснювати адекватний переклад текстів, що відповідають тематиці та рівню складності курсу.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота
Модуль 1					
Тема 1. Communication in the professional activity of social workers	32		6		26
Тема 2. Communication as interaction	28		6		22
Тема 3. Models of communication	28		6		22
Модульна контрольна робота	2		2		0
Разом за модуль	90		20		70
Разом за 1-й семестр	90		20		70
Модуль 2					
Тема 4. Non-verbal means of communication	28		6		22
Тема 5. Verbal means of communication	28		6		22
Тема 6. Mechanisms of social perception	32		6		26
Модульна контрольна робота	2		2		0
Разом за модуль	90		20		70
Разом за 2-й семестр	90		20		70

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота
Модуль 1					
Тема 1. Communication in the professional activity of social workers	32		2		30
Тема 2. Communication as interaction	28		2		26
Тема 3. Models of communication	28		2		26
Модульна контрольна робота	2		0		2
Тема 4. Non-verbal means of communication	28		2		26
Тема 5. Verbal means of communication	28		2		26
Тема 6. Mechanisms of social perception	32		2		30
Модульна контрольна робота	2		0		2
Разом за модуль	180		12		168
Разом за семестр	180		12		168

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Тема 1. Communication in the professional activity of social workers

Тема 2. Communication as interaction

Тема 3. Models of communication

Модуль 2

Тема 4. Non-verbal means of communication

Тема 5. Verbal means of communication

Тема 6. Mechanisms of social perception

План практичних занять

Модуль 1.

Приклади активного словника з лексичного матеріалу:

accumulation of information – накопичення інформації

purposeful influence on smb. – цілеспрямований вплив на когось

to gesticulate – жестикулювати
 audio-verbal channel – аудіо-вербальний канал
 hearing-wordy channel – слухо-словесний канал
 eyesight channel – зоровий канал
 perception process – процес перцепції/ сприйняття
 cognition process – процес пізнання
 mutual understanding – взаємопорозуміння
 to be aware of smth. – усвідомлювати
 to presuppose – передбачати
 to hold the initiative – тримати ініціативу
 to react emotionally – реагувати емоційно
 self-stimulation and mutual stimulation – само- та взаємне стимулювання
 to transmit – передавати/ся
 aesthetic needs of people – естетичні потреби людини
 coding, transmission, processing and decoding of information – кодування, передача, переробка та розшифрування інформації
 recording and storage of information – запис та збереження інформації
 to establish contacts with smb. – встановлювати контакт з кимось
 to build joint activity – будувати спільну діяльність
 trustful atmosphere – довірлива атмосфера
 state of compatibility – стан сумісності
 to involve a client to/ into – залучати клієнта до ...
 to speak out – висловлюватися
 to disclose – розкриватися
 to demand – вимагати
 constant expression of being interested – постійне виявлення зацікавленості
 means of reflective listening – засоби рефлексивного слухання
 joint search of ways of the problem solving – спільний пошук шляхів розв'язання проблеми
 to recollect – пригадувати
 to focus the conversation – фокусувати розмову
 to be tactful – бути тактовним
 not to be obtrusive and stereotyped – не бути надокучливим і стереотипним
 to calm smb. down – заспокоювати когось
 to pour out his/ her heart – “відвести душу”
 to cry on smb.'s shoulder – “поплакатись в жилетку”
 theoretic paradigms of communicative space – теоретичні парадигми комунікативного простору
 within the frames of – в рамках
 in turn – по черзі
 delivery of information – доведення інформації
 means of information transmission – засоби передачі інформації
 to perceive the information – сприймати інформацію

to decode the information – обробляти (декодувати) інформацію
 to interpret the information – інтерпретувати інформацію
 to inter-relate the information – співвідносити інформацію
 personal system of notions – власна система понять
 to demonstrate own understanding or misunderstanding – демонструвати
 власне розуміння чи нерозуміння
 reverse connection – зворотній зв'язок

Модуль 2.

Приклади активного словника з лексичного матеріалу:

to see real problems of a client behind their “masks” – бачити справжні
 проблеми клієнта за їхніми “масками”
 to avoid biased attitude and hasty conclusions – уникати упередженого
 ставлення та поквапливих висновків
 psychic "continuation" of a body – психічне “продовження” тіла
 to guard as if smb's own property – охороняти як чийось власність
 to interfere/ violet into zone – втручатись у зону
 estrangement – відсторонення
 to raise alienation – викликати відчуження
 confiding and unstrained relations – довірливі та ненапружені стосунки
 to humiliate a person – принижувати особу
 to observe a client – спостерігати за клієнтом
 to formulate thoughts understandably – формулювати думки зрозуміло
 to apply the art of asking questions – застосовувати мистецтво запитувати
 to frighten a client – відлякати клієнта
 to cause the refusal to communicate – спричинити відмову спілкуватися
 dance-therapy – танцювальна терапія
 groups of self-help – групи самопомоги
 to submit to the pressure of people – підкорятися тиску людей
 not to leave pauses for the correct breathing – не залишати паузи для
 підтримки правильного дихання
 self-reliant person – впевнена в собі особа
 to fill the pauses in speech – наповнювати паузи в мовленні
 sign of reserved character and distrust – ознака стриманного характеру та
 недовіри
 speech negligence – недбалість мовлення
 to strain the ears – напружувати вуха
 peculiarities of apprehending – особливості сприйняття
 attraction – атракція
 to prevent stigmatisation – попереджувати виникнення стигматизації
 causal attribution – каузальна атрибуція
 to have assumptions – мати припущення

to put oneself in a place of other person – поставити себе на місце іншої особи
 social reflection – соціальна рефлексія
 empathy – емпатія
 to penetrate into the worries of other person – проникнути в переживання іншої особи
 mechanisms of projection and following of motor and affective reactions of other person – механізми проєкції та наслідування моторних і афективних реакцій іншої людини
 inborn quality – вроджена властивість
 to act insisting – діяти наполегливо
 to save inner resources for the further activity – зберігати внутрішні ресурси для подальшої діяльності
 to assist to the quick maintaining of a contact – сприяти швидкому встановленню контактів
 adequate perception of a client's problem – адекватне сприйняття проблеми клієнта
 misunderstanding of emotional displays in acts of others – нерозуміння емоційних проявів у вчинках інших
 leading with logic – керування лише однією логікою
 “dry” judgement – “суха” розсудливість
 estrangement – відчуженість

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми вивчення дисципліни: практичні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота, контрольні заходи.

У процесі вивчення дисципліни використовується кредитно-модульна технологія. Подання матеріалу проводиться з широким використанням проблемно-діяльнісного підходу, що сприяє глибокому засвоєнню знань і формуванню творчого професійного мислення у майбутніх фахівців.

На практичних заняттях, які носять проблемно-пошуковий і практично-творчий характер, студенти вирішують практичні завдання, розвивають мислення, поглиблюють і розширюють знання, висувають і відстоюють свою точку зору, пропонують та обґрунтовують шляхи їх вирішення.

Під час самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань студенти розв'язують складні проблеми і незрозумілі питання. Самостійна робота планується як форма організації навчального процесу, що має на меті надати допомогу у самостійному вивченні запропонованої літератури у пошуку відповідей на проблемні питання курсу, виконання практичних завдань курсу.

Методи навчання:

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, вправи.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частковопошуковий, дослідницький.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом (темою) робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;
- проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;
- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми *поточного контролю*: усний контроль (усне індивідуальне та фронтальне опитування). Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування. Написання доповідей і повідомлень, ділових листів, інших основних видів документації (заяв на участь у конференції, складання стислого автобіографічного нарису тощо). Міні-конференції іноземною мовою з доповіддю-презентацією у професійно орієнтованій галузі з урахуванням результатів наукових досліджень, захист індивідуальних робіт, дебати, есе, кейси. Звіт у формі бібліографічного огляду, вибіркового усного й письмового фахового перекладу, усних й письмових анотацій і рефератів, узагальнення матеріалу за окремими статтями (оглядового реферування), стислих повідомлень і доповідей рідною й іноземною мовами з прочитаного матеріалу.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття

визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає виконання 50 стандартизованих тестів. Кожне завдання модульної контрольної роботи оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: 1 бал за кожен правильну відповідь.

Підсумкова оцінка за модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в залікову відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то складає залік в усній формі. Максимальна оцінка на заліку – 100 балів.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік в усній формі.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	3	50	3	50
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль оцінюється за 50-ти бальною шкалою (*максимальна кількість за 1 завдання – 1 бал*): 50-45 – відмінно; 44-37 – добре; 36-30 – задовільно; 29-1 – незадовільно; 0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити. Структура кожного комплексу завдань за модулем містить завдання різного рівня складності для перевірки рівня засвоєння граматичного і лексичного мінімуму.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка «відмінно» (90–100): студент має систематичні глибокі знання навчального матеріалу; ґрунтовно викладає матеріал, має правильне мовлення; активно використовує лексичний мінімум в мовленні, творчо підходить до вирішення поставлених завдань.

Оцінка «добре» (74–89): студент засвоїв навчальний матеріал; викладає матеріал у логічній послідовності; допускає незначні помилки в мовленні та недостатньо використовує лексичний мінімум.

Оцінка «задовільно» (60–73): студент засвоїв навчальний матеріал не в повному обсязі; дає неповну відповідь на поставлені питання; не володіє лексичним мінімумом модуля; допускає грубі помилки в мовленні.

Оцінка «незадовільно» (35–59): студент не засвоїв навчальний матеріал; не може викласти матеріал іноземною мовою; не володіє лексичним мінімумом мовлення.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Метою самостійної роботи є засвоєння студентами навчальної програми в повному обсязі та послідовне формування у студентів самостійності як риси характеру, що відіграє важливу роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації, здатного до креативного мислення, вільного орієнтування в інформаційному просторі та прийняття важливих самостійних рішень у нестандартних професійних ситуаціях.

Розвиток у студентів навичок самостійної роботи передбачає виконання домашніх завдань (читання, переклад та переказ тексту, лексико-граматичні вправи, письмовий переклад, підготовка повідомлень тощо), контрольних робіт, а також тестових завдань, індивідуальне прослуховування аудіо-матеріалу, перегляд відеоматеріалів.

Особливо велика увага в самостійній роботі приділяється підготовці усних повідомлень, діалогів та монологів англійською мовою, самостійному вивченню окремих питань тем курсу, огляду рекомендованої літератури англійською мовою, перекладу з англійської на українську та з української на англійську мову.

Карта самостійної роботи студентів з дисципліни

«Професійне ділове іншомовне спілкування (англійська мова)»

Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
1. Обов'язкові види СРС		
1.1. Підготовка до практичних занять	Систематично, відповідно розкладу аудиторних занять	Перевірка правильності виконання домашніх завдань. Оцінка активності і роботи студента протягом заняття, оцінка рівня сформованості комунікативних компетенцій.
1.2. Підготовка презентації, усної теми	Передостанне заняття	Перевірка якості підготовки презентації (зміст,

за змістовим модулем	відповідного змістового модуля	структура і логіка, правильність мовлення)
1.3. Написання есе (резюме, особистого листа)	Останнє заняття відповідного змістового модуля	Перевірка навичок письма
1.4. Підготовка позааудиторного читання. Переклад та переказ текстів	Передостаннє і останнє заняття змістового модуля	Перевірка правильності перекладу текстів, розуміння прочитаного та засвоєння лексичного матеріалу
1.5. Виконання тестових завдань для самостійної роботи	Протягом відповідного змістового модуля	Перевірка наявності записів і правильності виконання завдань
1.6. Підготовка презентації або написання есе за темами, що винесені для самостійного опрацювання	Протягом відповідного змістового модуля	Перевірка правильності виконання завдань
2. Вибіркові види СРС		
2.1. Участь в науково-дослідному студентському клубі	Протягом семестру	Захист виконаних завдань.
2.2. Участь у конкурсах на кращого знавця іноземної мови	Протягом семестру	Захист виконаних завдань у рамках конкурсів
2.3. Участь у конкурсах наукових студентських робіт	Протягом семестру	Підготовка роботи для участі в конкурсі наукових студентських робіт
2.4. Участь у наукових студентських конференціях	Протягом семестру	Підготовка тез для участі в студентській науковій конференції. Виступ з доповіддю на конференції
2.5. Участь у роботі семінарів, що проводяться з носіями мови	Відповідно до графіка	Відвідування та активна участь у роботі семінарів
2.6. Консультації з носіями мови	Відповідно до графіка	Підготовка до консультації та активна участь у дискусії

Типові завдання для самостійної роботи

Варіант 1

Task 1. Answer the questions: What should a social worker do in the following situation? The consultation of what specialists is needed for the woman, who is describing her situation?

Consider the rights of the father in the process of up-bringing of his children in the following situation. How can a social worker help him in defending his rights? What are the roles of a social worker in this situation?

“I have always warned frankly my husband – if you leave our family, you will lose our children. At first he was afraid and, though denying himself nothing, always returned home in the morning. He often forgot to bring home his pay. But Sundays he always spent with his children. But one day there appeared a new love and Victor has forgotten about everything. His 3 little children could not keep and stop him. Leaving our home, he took TV, which our children like watching so much. In court he was so bare-faced and declared, that this was the only thing he had taken with him and the flat, furniture, boat – were left for us. But I am sure, that loving father, leaving his children, must wear only socks! I told him in court once and forever: “You will never see the children again. Have new ones! Not a court will help you, everyone is on my side, even my mother-in-law”. My mother-in-law does not greet with his new wife and I allow her to see grandchildren. A week later Victor came back home as if nothing had happened. I fit in new lock and took children to my aunt. If mother wants, nobody will be able to force her to give back children to the father, who has left them. There are no such acts.

Task 2. Provide short characteristics of peculiarities of the age structure of the elderly and social work with it

Варіант 2

Task 1. Define the main problem, which is facing the family.

What methods and forms of help could you propose?

Work out the plan of work for the family.

Few years ago together with my husband we adopted a girl from the orphanage. After few years my husband died and I brought up my daughter alone. Everything was ok, but last year Sveta got to know from our neighbour, that she was adopted. Since that time everything has gone wrong. Sveta got used to run away from home, disobeys and once she even poisoned herself, spent some time in the reanimation department of the hospital. Now she is 14 and finishes the 7th form. She cuts classes, studies badly, smokes. She does not accept our relatives, comes home late. I do not sleep, wait for her and worry a lot. What should I do? It is very difficult to live in such economic situation (with high prices) and at the same time see such attitude of my daughter. Relatives and neighbours blame me, that I have adopted Sveta and suffer now. I am alone with my problems and have nobody to ask advise from. Nobody understands my state. Please, help!

Task 2. Define mistakes a social worker has made while communicating.

In the work with group of people, who are dependent on psycho-active substances, a social worker marked out several times 3 boys who used drugs. While discussing his style of work with the group, a social worker stressed: "They are more peasant and interesting in communication. I am sure they need more attention of mine". After a few days these young people stopped visiting sessions, motivating this with indifference and unwillingness to co-operate.

Варіант 3

Task 1. How would you explain the behaviour of Sasha?

What specialists should his adoptive parents apply to?

Work out the plan of work for the family.

Sasha K. is 10 years old. He was not even 3 years old, when his mother was called to be missing. She either ran away from home or was killed by somebody, nobody knows. He was adopted at the age of 10. He wanted so much to have a family, a mother, a father, home. But when the process of adoption was finished, the boy started to feel uncomfortable. He missed his orphanage. Adoptive parents took a daughter from orphanage, 4 years old Anna, hoping that Sasha would not feel so much bored. But one day after the minor family quarrel Sasha went to the coach station and ran away to another town 40 km away. He was found. After some time he ran away again. Further – more. If there was something minor he did not like – took the bus and followed his nose. Child psychiatrist has found Sasha to be the normal child, but said, that the boy needed collective very much. Sasha decided to come back to the orphanage.

Task 2. Translate the following texts into English. Give answers to the following questions:

How is work with persons, who have suffered from sexual violence, organised in social services?

What kind of specialists should be involved in work with persons, who have suffered from sexual violence?

What rules should be children and teen-agers taught in schools and family in order to prevent sexual violence?

В Черкасах було затримано дев'ятикласника, який намагався схилити 13-річного хлопця до розпусних дій. Як повідомила УМВС міста, увагу патруля привернув напів роздягнутий хлопець, який скочив з вікна будику, що розбудовується, на козирок під їзду. Дитина розвоніла, що його разом з товаришем зупинив на вулиці хлопчина з собакою і пообіцяв 40 грн. Він попросив допомогти йому знайти пса, що його в нього нібито вкрали. Коли хлопці підішли до будівлі, незнайомиць залишив одного на вулиці, з іншим піднявся на 4-ий поверх і змусив його роздягнутися, погрожуючи вівчаркою. Хлопчина встиг покликати на допомогу. Його крик почув товариш і допоміг йому втекти. Слід додати, що заарештований

підліток признався у скоїнні розпусних дій по відношенню ще до однієї дитини.

Наталка Б.: “Я тоді навчалась у 6–му класі. У нас в школі було якесь свято і я десь о 5–тій вечора поверталась додому. Така вбрана, радісна, так гарно було на душі. Все стало так банально, як у поганому кіно. За мною у під’їзд зайшов хлопець. Досі пам’ятаю його широке обличчя, що заросло щетиною. Хочу забути його і не можу. Сів зі мною в ліфт. Я ще подумала: з незнайомцем краще не їхати разом. Але настрої у мене буй райдужний і я вирішила: “Хороший хлопець і нічого поганого він мені не зробить”. Він дуже привітно мене запитав, на який мені поверх. Але не встигли ми нікуди доїхати, як він натиснув “стоп”. Спитав чи не маю я 50 копійок. У мене в ту ж секунду все в середині обірвалось, як у жахливому сні. Грошей у мене не було. Я йому так і відповіла. Він зробив вигляд, що не повірив мені. Почав шукати в мене на спідниці кармани. Я відсахнулася в бік. Він приклав до моєї шиї ніж: “Дивись, не смій закричати!”. В цей момент хтось викликав ліфт. Він так різко змінився, його лице викривила така гримаса, яку я бачила тільки в мультиках про злодіїв. Він зупинив ліфт, розсунув двері, сховав ніж і втік. У мене почалась істерика, нікому не могла нічого пояснити.”

Варіант 4

Task 1. Define common problems in families you see in the following stories.

What methods and forms of work should a social worker choose while communicating with members of each family?

Offer you variant of work with these families.

a) *“It is the second marriage to both of us and we do not have common children yet. But it seemed to me, that we equally love his son and my daughter. It was till time when I started to see, that my husband does not forgive some things to my daughter, which he forgives his son. Since that time there started competition between us – who finds more faults in whose child. We do not want to divorce and do not want to hurt children either”.*

b) *“I got married when I was 20 and loved my husband very much. In a year my son was born. My husband was a good person, but sometimes lazy, liked to misuse alcohol. This finally became the essence of his life. He started to hit us, threw us out from home. Few years later I decided to divorce. I thought my life was finished. But I met a wonderful man, who loved my son and me. We got married. I have been really happy for the first 2 years: no quarrels, help to each other, trips to mountains. But when we had the second son, everything finished. My husband stopped loving the elder son. Now our relations looked like: kisses to one son and shout – to the elder. When I tried to help the elder son, husband often said: “Take him away. I do not need him. You can go with him. Leave me my son”. The elder son is 8 years old now. He was a quiet, shy child. Now he is*

frightened, tries to be invisible. He is in the street until darkness with his friends, who like him. What should I do?"

Tasks 2. Find definition of the term "refugee".

Task 3. List organisations, that work with refugees and migrants in your area. How is the work with this category of clients organised in these social services? (e.g. in the Department of Migration Service in Zakarpattya oblast)

Task 4. What other organisations are involved in work with refugees (starting with their appearing on the territory of Ukraine till they are sent back home)?

Task 5. What is the procedure of acquiring of a status of a refugee in Ukraine?

Task 6. What is the procedure of citizenship acquiring in Ukraine?

Task 7. What are the pros and cons of Zakarpattya being the transitional territory for refugees? What possible problems can local population face in Zakarpattya in connection with this?

Варіант 5

Task 1. Remind yourself international ethic standards of Social Work concerning relationships with clients. Translate the following into English:

1. Ставте на перше місце обов'язки по відношенню до своїх клієнтів, але в рамках поваги до етнічних установок інших людей.

2. Відстоюйте права клієнта на взаємну довіру, на тайну та конфіденційність, на відповідальне використання інформації. Збір та передача інформації іншим особам має місце лише в рамках професійної діяльності, що здійснюється в інтересах клієнта, якого попередньо інформують про необхідність таких дій. Жодна інформація не повідомляється без попереднього повідомлення і погодження клієнта, окрім випадків, коли клієнт не може відповідати за свої дії або коли він може являти собою небезпеку для інших осіб. Клієнт має доступ до будь-якої інформації, що стосується його, яка є у соціального працівника.

3. Цінуйте та поважайте особистісні спрямування, ініціативу та індивідуальні особливості клієнтів. В рамках агентства та соціального середовища клієнта професіонал допомагає клієнту бути відповідальним за свої дії; він завжди готовий прийти на допомогу клієнту.

4. Надавайте допомогу клієнтам (окремій особі, групі, громаді, суспільству) з метою досягнення ними самореалізації та максимального розвитку власних потенційних можливостей, але з дотриманням прав інших людей. Обслуговування клієнта в своїй основі полягає в тому, щоб клієнт зрозумів і використовував контакти з професіоналом для досягнення законних бажань і переваг.

Situation 1. Read the story of a mother and possible ways of solving of her problem. Explain why a variant, presented below, is not suitable for her situation? What can you propose? What methods and forms of social work are the most effective in social work with this family?

I bring up my son alone. He had never seen his father and I think he will never see him again. I am worried, that my son lives in the female surrounding: at home – me and my friends (all women), in the kinder garden – nurses and teachers, at school – there will be mostly women–teachers. He is 7 soon, and he has never spoken with a male. In such situation will the male features of character develop?

PROPOSED WAYS OF A SITUATION SOLVING:

Variant A. This is what N. did in the similar situation: “I got divorced, when my son was 2 years old. But I decided to do everything to have a male near my son. The son must see the example of a male behaviour. I tried to invite home men and introduced them to my son. Now I still keep on searching a “father” and do it for my son”.

Summary: For sure her boy became attached to some of them and called them “father”. So, when another “father” disappeared, he at first was upset, but later got used to it. But ...

Variant B. This is what E. did in the similar situation: “If the boy does not have his father, you should imagine a father for him. I hanged on the wall the portrait of a famous actor, when my son was young, and every evening retold my boy histories about his ”father”.

Summary: Father became the unreachable ideal. The boy will like the stories “about the father” and try to look like him in everything. But...

Variant C. This is what S. did in the similar situation: “I have always explained my son, that his father died while testing the plane. The engine stopped working, but he did not evacuate – below there was a town. My son has always been so proud about his farther”.

Summary: The boy will be proud of such a father, but with time he will start doubting whether the whole story was true. So...

Variant D. This is what M. did in the similar situation: “I told my son, that his father was a scoundrel”.

Summary: The boy will feel hatred toward his father. The mother in future will explain every bad act of her child as “you are all your father”. The boy will always feel pity toward his mother and it will be difficult for him to have his own family in future. So...

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Індивідуальні завдання є однією з форм самостійної роботи студентів, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих завдань на практиці.

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача. У тих випадках, коли завдання мають

комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися кілька студентів (у тому числі студенти, які навчаються на різних факультетах і спеціальностях).

До індивідуальних завдань відноситься: написання рефератів, есе, підготовка презентації за темами змістового модуля, підготовка до участі в рольовій грі, переклад текстів, виконання вправ різних видів, підготовка доповіді на засідання науково-дослідного клубу, підготовка до олімпіад з іноземної мови, підготовка тез на студентську наукову конференцію та написання наукових робіт для участі в конкурсах наукових студентських робіт на базі іншомовних джерел.

Індивідуальна робота студента залежить від структури та змісту навчального предмету. Вона може включати наступні завдання:

- написання реферату або доповіді з теми (модуля) або вузької проблематики та його захист;
- резюме до прочитаної наукової статті;
- переклад спецтексту тощо.

В кожному модулі до написання і захисту пропонується 1 реферат з обраної з переліку теми або переклад тексту зі спеціальності з переліку, запропонованого викладачем (кількість сторінок визначає викладач).

Перелік текстів зі спеціальності для реферування, перекладу, написання резюме:

1. Barker R.L. The Social Work Dictionary. Washington: NASW Press, 1995. 47 p.
2. Blaska J. The Power of Language: Speak and Write Using ‘Person First / J.Blaska // In Nagler M. (ed.). Perspectives on Disability. Palo Alto, CA: Health Markets Research, 2nd ed., 1993. P.25-32
3. Codes of Practice for Social Service Workers and Employers. Scottish Social Services Council. Dundee, 2002.
4. Zastrow Ch., Kirst–Ashman K.K. Understanding Human Behaviour and the Social Environment. 4th ed. Chicago: Nelson–Hall Publishers, 1997. 433 p.
5. Goldstein H. Social Work Practice: A Unitary Approach. Columbia: University of South Carolina Press, 1973. P.75-76.
6. Groce N. The U.S. Role in International Disability Activities: A History and a Look Towards the Future. New York: Rehabilitation International, 1992.
7. Lewis Ph.V. Organisational communication. The Essence of Effective Management. New York–Chichester–Brisbane–Toronto–Singapore: John Wiley & Sons, 1987.
8. Rubin S., Roessler R. Historical Roots of Modern Rehabilitation Practices. Foundations of the Vocational Rehabilitation Process. Austin, TX: Proed 4th Edition, 1995. P.15-16.
9. Sheafor B.W., Horejsi Ch., Horejsi G. Techniques and Guidelines for Social Practice. Boston: Allyn and Bacon, 2000. P.74-78.

10. Tilbury D. *Working with Mental Illness: A Community-based Approach*. London: Mcmillan, 1993. P.75-76.
11. English: *Тексти. Підручник. Для студентів гуманітарних, природничо-географічних і математичних факультетів вищих навчальних закладів / Укладач Є.О.Мансі. К.: Академія, 2004. 528 с.*

Перелік тем для написання рефератів та підготовки доповідей:

- Спілкування з дітьми та молоддю, з людьми похилого віку, з людьми з фізичною, психічною та розумовою недієздатністю, з людьми з залежністю (алкоголь-, наркотичною залежністю, токсикоманами тощо), з людьми, які постраждали від насильства, з біженцями та мігрантами
- Спілкування як взаємодія.
- Моделі спілкування
- Невербальні засоби спілкування.
- Вербальні засоби спілкування
- Механізми соціальної перцепції
- Практичні ролі соціальних працівників.
- Посередницькі ролі соціальних працівників
- Адміністративні ролі соціальних працівників.
- Дослідницькі ролі соціальних працівників
- Теорія комунікації

Перелік питань для відкритих дискусій:

- Name general psychological qualities and abilities of a man, which are necessary for the work of a social worker.
- What rights does a social worker have in order to solve the problems of a client?
- Formulate main ethic rules of relations in the team of professionals in the sphere of social work.
- Prove whether the definition is true or false:
 - social work – is a profession;
 - social work – is an applied science;
 - social work – is a one of branch sciences;
 - social work – is a discipline;
 - social work – is a specific form of social activity
- Define subject and object of social work as a science.
- What are the main periods of social work development?
- What methods of social work do you know?
- What influences the choice of a method of work of a social worker?
- Compare (find similar and different) functions of a social worker and a lawyer.
- Do you think people can live and communicate without conflicts?

- The argumentation looks for the right person or for the truth?
- What usually leads to the conflict – different points of view or circumstances?
- What peculiarities of training of social workers would you define?
- What kind of specialisation of social work profession do you know?
- If you were a social work teacher how would you change the teaching process?
- What are the main tasks of communication of a social worker?
- Describe the main means of communication: language, mimics, gestures, movement.
- How can one prevent children from using drugs?
- What groups of people belong to “groups of risks”?
- What are the main reasons for the “groups of risks” emergence?
- What is the role of community organisations in preventing children from using drugs?
- What programmes of drug–addiction prevention operate in your region, town?
- How many drug–addicted children are registered in your locality?
- What is the main punishment for people who produce, distribute and use drugs?
- How is work with persons, who have suffered from sexual violence, organised in social services?
- What kind of specialists should be involved in work with persons, who have suffered from sexual violence?
- What rules should be children and teenagers taught in schools and family in order to prevent sexual violence?

ОРИЄНТОВНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Варіант 1

1. Зробити переклад наступних виразів з тексту.

Social work does not take identical forms in all the countries where it has developed. In Britain social work evolved from the work undertaken by various charitable organisations in the last quarter of the nineteenth century. From its beginnings, it was based on personal contact between a large volunteer force offering practical assistance, advice and support, and people such as abandoned or neglected children, the elderly and infirm, destitute families and the homeless.

1. to take form _____
2. to evolve from _____
3. charitable organisations _____
4. practical assistance _____

5. neglected children _____

2. Поставити 2 запитання до тексту.

- 1.
- 2.

3. Вписати + для “правдивих” тверджень щодо тексту та – для “неправдивих”.

1. Social work does take identical forms in all the countries where it _____ has developed
2. From its beginnings, social work was based on personal contact _____ between a large volunteer force and people.

4. Вписати пропущені за змістом вирази, що запропоновані нижче.

assistance	destitute	neglected	charitable	elder
social work	charity	experience	volunteer	

1. The Red Cross Society helped several families.
2. He left all his money to
3. Social workers should think about how they might use to help in the work they do.

5. Зробити переклад на англійську мову.

1. Соціальна допомога це діяльність по наданню допомоги, підтримки та захисту.

2. Деякі вчені вважають, що соціальна робота як професія формується у XIX ст.

6. Підкреслити правильний варіант відповіді, пропущеної за змістом.

1. My grandmother (to visit) us next summer.
a) will visit b) visit c) will be visiting d) visited
2. These nice styles of suits just (to come in).
a) are coming in b) come in c) have come in d) will have come in

7. Вписати пропущене за змістом модальне дієслово.

don't have to	must	mustn't
---------------	------	---------

When you are driving, you:

1. _____ pass a red light.
2. _____ stop at an yellow light.
3. _____ stop at a red light.

Варіант 2

1. Зробити переклад наступних виразів з тексту.

The concept of social work is not new for Ukraine, as well as a profession of a social worker. First steps have already been made in this direction. Some years ago training courses for social workers started their work. Now the instruction is performed at three levels: basic, intermediate and advanced. The most attention is focused on profound professional education, delivering knowledge of social

work: history, theory methods of influencing and estimates of people's needs. Knowledge of psychology, sociology, law, as well as good practice in respective establishments are considered to be essential. There are training programmes for people both experienced and freshmen in the field of social work.

1. to influence _____
2. people's needs _____
3. training courses _____
4. to be essential _____

2. Поставити 2 запитання до тексту.

- 1.
- 2.

3. Вписати + для "правдивих" тверджень щодо тексту та - для "неправдивих".

1. Knowledge of psychology, sociology, law, as well as good _____ practice in respective establishments are considered to be essential.
2. Some years ago training courses for social singers started their _____ work.

4. Вписати пропущені за змістом вирази, що запропоновані нижче.

people in need	social workers	theoretical knowledge
----------------	----------------	-----------------------

It is important to stress that play an important part in planning, implementation, estimation and studying of social programs for various groups of population. What general features do all social workers have to possess? Firstly, they have to master and skills of a teacher, doctor, lawyer, psychologist and social worker. No less important is one's personal desire to help the

5. Зробити переклад на англійську мову.

1. Якщо ти будеш наполегливо працювати, то складеш іспити успішно.

2. Коли я закінчу університет, я буду працювати у службі соціального захисту.

6. Підкреслити правильний варіант відповіді, пропущеної за змістом.

1. My friend said, that he (to translate) the text tomorrow.
a) would translate; b) translate; c) translates; d) have been translated
2. The more we (to study) the more we (to know) .
a) studied...know; b) study...know; c) will study...know; d) is studying...know.

7. Вписати пропущене за змістом модальне дієслово.

don't have to	should	shouldn't
---------------	--------	-----------

If you want to be healthy, you:

1. _____ take regular exercises.
2. _____ use alcohol.
3. _____ be a champion.

Варіант 3

1. Зробити переклад наступних виразів з тексту.

Early volunteer social workers were attached to hospitals, courts and prisons. Others, perhaps attached to charitable housing projects, visited people in their homes. Nowadays social workers are involved in a broad area of work, although there is a tendency of caseloads to concentrate on problems such as old age, disabilities of various kinds, low income and family relationship. Working with children also takes up large part of social - work time. Some of the duties of the local authority social services department are statutory, that is, services required by legislation. Other provision is at the discretion of the local authority and therefore varies from area to area.

1. courts and prisons _____
2. to be involved in _____
3. to concentrate on _____
4. disability _____
5. low income _____

2. Поставити 2 запитання до тексту.

- 1.
- 2.

3. Вписати + для “правдивих” тверджень щодо тексту та – для “неправдивих”.

1. Working with children also takes up little part of social - work _____ time.
2. Some of the duties of the local authority social services department _____ are statutory.

4. Вписати пропущені за змістом вирази, що запропоновані нижче.

assistance	destitute	neglected	charitable	elder	social work	charity
		experience	volunteer			

1.people, children, destitute families, homeless need practical

5. Зробити переклад на англійську мову.

1. Перші соціальні працівники працювали у лікарнях, судах, в'язницях .
-
2. Соціальні працівники допомагають людям похилого віку.
-

6. Підкреслити правильний варіант відповіді, пропущеної за змістом.

1. What (to be) on sale today? Is cheese available?
a) are b) is c) be d) am
2. I (to do) a crossword now.
a) do b) am doing c) have done d) did

7. Вписати пропущене за змістом модальне дієслово.

don't have to	must	mustn't
---------------	------	---------

When you are driving, you:

1. _____ stop at a red light.
2. _____ pass at a green light.
3. _____ stop at a green light.

Варіант 4

1. Зробити переклад наступних виразів з тексту.

Very different sorts of people can be successful in social work. Social workers need to be able to cope with conflict and to be able to make decisions, perhaps against the will of their clients. At the same time, where possible social workers should allow clients to make their own decisions and encourage self-determination. Social workers should be able to get along with a wide variety of other people without falling back on stereotyped notions. Understanding, patience and sympathy are important qualities for social work.

1. to be successful in _____
2. to cope with _____
3. to make decision _____
4. to be able _____
5. to encourage self-determination _____

2. Поставити 2 запитання до тексту.

- 1.
- 2.

3. Вписати + для “правдивих” тверджень щодо тексту та – для “неправдивих”.

1. Understanding, patience, sympathy are important qualities for _____ social work
2. Social workers should be able to get along with a wide variety of _____ older people.

4. Вписати пропущені за змістом вирази, що запропоновані нижче.

unable to leave the house, charitable organizations, the elderly,
Red Cross Society, personal and family problems, poverty

1. There are many various abroad. 2. Some of them help people with, especially in such areas as marriage breakdown, cruelty to children, loneliness and

5. Зробити переклад на англійську мову.

1. Перший Інститут підготовки соціальних працівників заснований у 1899 р.

2. Соціальні працівники надають допомогу людям, які відчувають труднощі.

6. Підкреслити правильний варіант відповіді, пропущеної за змістом.

1. My hair is clean. I (to wash) it.
a) wash b) have washed c) washing d) shall washed

2. I (to graduate) from the University in 4 years.

a) shall graduate b) shall have graduated c) shall be graduated d) shall be graduating

7. Вписати пропущене за змістом модальне дієслово.

has to	have to	must	had to	will have to
--------	---------	------	--------	--------------

1. I'm sorry I couldn't come yesterday. I _____ work late.
2. Tom may _____ go away next week.
3. Last night Don suddenly became ill. We _____ call the doctor.

Варіант 5

1. Зробити переклад наступних виразів з тексту.

Social workers need skills in assessing situations and needs. They need to be organised in record keeping and filling information. Finally social workers need knowledge of resources which may be useful to clients and an understanding of the working of society and individual psychology. Training for social work aims to develop skills and abilities in all these areas, through development of personal skills and teaching of psychology, sociology and social administration. Pre-service training combines theoretical knowledge with supervised practice in a variety of placements.

1. to assess needs _____
2. to be organised in _____
3. to fill in information _____
4. individual psychology _____
5. to combine _____

2. Поставити 2 запитання до тексту.

- 1.
- 2.

3. Вписати + для “правдивих” тверджень щодо тексту та – для “неправдивих”.

1. Pre-service training combines theoretical knowledge with _____ supervised practice in a variety of placements.
2. Social workers need skills in assessing situations and needs. _____

4. Вписати пропущені за змістом вирази, що запропоновані нижче.

unable to leave the house, charitable organizations, the elderly, services, personal and family problems, poverty

1. Others are concerned with the sick, and disabled. 2. In Ukraine the Red Cross Society helps these categories of people and provides a wide range of 3. They do shopping, clean the room, supply people in need with medicine, clothes, and food including the ‘meals on wheels’, service that brings a hot midday meal to people

5. Зробити переклад на англійську мову.

1. Професія соціального працівника поширена у багатьох країнах світу.
-

2. Соціальна робота як професія сформувалася в Україні на початку ХХ ст.

6. Підкреслити правильний варіант відповіді, пропущеної за змістом.

1. Look! The tiger (to run) after the hunter.

a) run b) run c) are running d) is running

2. They (not to hear) from him since June.

a) did not hear b) have not heard c) do not hear d) have not heard

7. Вписати пропущене за змістом модальне дієслово.

has to	have to	must	had to	will have to
--------	---------	------	--------	--------------

1. Last night Don suddenly became ill. We _____ call the doctor.

2. We couldn't repair the car ourselves. We _____ take it to a garage.

3. When you come to London again, you _____ come and see us.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бартош О.П., Канюк О.Л. Основи іншомовного ділового спілкування (навчально–методичний посібник для фахівців соціальної роботи). Ужгород: УжНУ, 2007. 165 с.

Допоміжна література

1. Англійська мова. Ділове спілкування (Business English): Навчально-методичний посібник. / укл. Дідо Н.Д. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2017. 116 с.
2. Буданов С. І., Борисова А. О. Business English. Ділова англійська мова. 2-ге вид. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 128 с.
3. Богацький І.С., Дюканова Н.М. Бізнес–курс англійської мови. Київ: Логос, 2005. 351 с.
4. Ільченко О.М. Англійська для науковців. К.: Наукова думка, 2010. 288 с.
5. Практичні завдання з граматики навчальної дисципліни «Ділова іноземна мова» для студентів 3-5 курсів усіх напрямів підготовки, аспірантів і здобувачів усіх спеціальностей усіх форм навчання / укл. Л.О.Ігнатенко. Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. 32 с.
6. Badger I., Pedley S. Everyday Business Writing. England: Pearson Educ. Ltd., 2003. 95 p.
7. Cunningham G., Mohamed S. Language to Go. Pre-intermediate. Pearson Education Limited. 2005. 128 p.
8. Doff A., Thaine C., Puchta H., Stranks J., Lewis-Jones P.
 - Cambridge English Empower B2 Upper-Intermediate Class Audio
 - Cambridge English Empower B2 Upper-Intermediate Presentation Plus DVD-ROM
 - Cambridge English Empower B2 Upper-Intermediate Student Book

- Cambridge English Empower B2 Upper-Intermediate Student Book with Online Assessment and Practice, and Online WB
- Cambridge English Empower B2 Upper-Intermediate Teacher's Book
- 1. Cambridge English Empower B2 Upper-Intermediate Work Book with Answers with Downloadable Audio
- 9. Murphy R. English Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002. 328 p.
- 10. Yachontova T.V. English Academic Writing. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 220 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www3.open.ac.uk/courses/bin/p12.dll?C01K224>
2. <http://www.better-english.com/vocabulary.htm>
3. <http://www.englishclub.com/business-english/vocabulary.htm>